

СЕЛО ЛАДИЖИНКА В РОКИ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

Як далеко не віддалялися б ми від вікопомних подій Другої світової та Великої Вітчизняної воєн, які б глобальні зміни не відбувалися на планеті Земля, значення перемоги нашого народу в союзі з країнами антигітлерівської коаліції у війні з фашистською експансією не померкне, допоки людство йтиме шляхом прогресу.

Не оминула «загребуща рука» Великої Вітчизняної війни і село Ладижинку. 29 липня 1941 року, через 37 днів після початку Великої Вітчизняної війни, гітлерівці захопили і це село. В уманському напрямку тоді наступало 22 дивізії гітлерівців, в тому числі і дивізія СС «Адольф Гітлер» і «Герман Геринг» і війська майже всіх країн-сателітів Рейху [1; 2].

Умань радянські війська залишили 1 серпня. Щоб відсвяткувати ту перемогу, 18 серпня Гітлер прибув до Умані, біля села Легедзене, по дорозі до Тального вони разом з Муссоліні приймали парад італійського корпусу. Італійський військовий корпус прямував до Легедзено через с. Ладижинку [3].

Настали чорні дні окупації. Колишні колгоспи були оголошені «громадськими господарствами». Все економічне життя було підпорядковане задоволенню потреб постачання німецької армії необхідними сільськогосподарськими ресурсами. Селян примушували працювати в «громадських господарствах» під загрозою тяжких покарань і смерті, а весь вирощений урожай і худобу загарбники використовували в інтересах німецького Рейху.

Здійснюючи злочинну політику Голокосту щодо єврейського народу, гітлерівська окупаційна влада підступно вчинила з тими жінками, чоловіками і дітьми євреями, яким до приходу фашистів не вдалося евакуюватися. Євреям, які перебували на території Ладижинки і навколишніх сіл було оголошено, що для організації компактного проживання усіх євреїв разом необхідно зібратися, взявши з собою коштовні речі для переїзду до Одеси. Очевидці розповідали, що під цим приводом фашистська зондеркоманда і поліцаї вивезла дванадцять чоловіків і жінок, юнаків і дівчат на південну околицю села, де в Цибульському яру їх було розстріляно [5].

Не пройшло багато часу як окупанти почали облави для відправки молоді на каторжні роботи до Німеччини. Ось як описує своє вивезення і роботу у Німеччині жителька Ладижинки Фаренюк Ганна: «Пам'ятаю той день як сьогодні, а було це 12 липня 1943 року. Німці заходили до кожної хати в пошуках молодих, здорових хлопців і дівчат, прагнучи забрати їх до Німеччини – працювати. Ми ховалися в погрібах, тікали в ліси, але марно... Окупанти знаходили нас і силоміць забирали з собою. Знайшли і мене, я ховалася разом зі своєю сестрою – близнючкою Марією. Сестра хотіла замість мене їхати до Німеччини, але вона була кволою і слабкою, тому ми обмінялися і забрали мене. Привезли нас спочатку в Умань і

завели в 14-ту школу, а наступного дня повезли в Німеччину. Щойно ми приїхали, нас відразу відвели в лагерь, там нас підстригли і вибили кожному на грудях трикутник і номер, який відтепер був нашим ім'ям, мій номер – 3764. Підіймали нас о 6-й годині, їсти вранці не давали, а о 7-й ми починали працювати. Я працювала на заводі, який знаходився в лісі, латала крила літаків, виготовляла бомби, зброю. Важко було, адже працювати доводилось за двох, а то й за трьох, та й не жіноча це робота, але нічого не вдієш... І тривало так два роки, два довгих і тяжких роки. І ось нарешті в 1945 році, коли настала довгоочікувана перемога, нас забрали з цього пекла, і вже 9 серпня 1945 я повернулася в Ладижинку, до рідної домівки і немов вдруге на світ народилася!» [6].

Жертовний патріотизм односельчан і жителів сусідніх сіл вражаючий і тому не можна не гордитися за своїх односельчан і земляків та глибокою поважати колишніх випускників Ладижинської середньої школи, що уславили себе, свій край самовідданою боротьбою з гітлерівським фашизмом.

Це: Катерина Давидівна Листопад, Олійниченко Діна Іванівна, Півторацький Андрій Іванович, Свідова Валентина, Хількевич Леонід Вікентійович та багато інших патріотів.

Загалом, на фронтах Великої Вітчизняної війни воювали 486 ладижан, 189 жителів села нагороджені орденами і медалями за проявлені героїзм, мужність і відвагу в боротьбі з окупантами [4].

Ладижинка була звільнена від окупантів в ході Уманської (Умансько-Ботошанської) наступальної операції 11 березня 1944 року. Для Ладижинки закінчилися чорні дні окупації, яка тривала 2 роки, 7 місяців і 10 днів [5].

Таким чином, на прикладі пересічного українського села – Ладижинки можемо пересвідчитись, що період Великої Вітчизняної війни став часом величезних випробувань, як для жителів села, так, в цілому, і для всього українського народу та інших народів колишнього Радянського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Савін О. Ф. Історія села Ладижинка в контексті історичного розвитку Уманщини (з найдавніших часів до початку III тисячоліття) / О. Ф. Савін. – Умань, 2011. – 410 с.
2. Савін О. Ф. Нарис історії с. Ладижинка / О. Ф. Савін. – Умань, 2009. – 89 с.
3. Кузнець Т. В. Нарис історії Уманщини / Т. В. Кузнець. – К. : Вища школа, 2001. – 150 с.
4. Голобуцький В. Герої Уманщини. 1941–1945 рр. / В. Голобуцький. – К. : Фенікс, 1997. – 348 с.
5. Фонди музею села Ладижинка.
6. Спогади Анни Фаренюк – жительки села Ладижинки, 1920 р.н.